Gerevich László

KI VOLT GEREVICH TIBOR?[1]

SZEMÉLYES EMLÉKEK A NAGYAPÁM BÁTYJÁRÓL

Gerevich Tiborról családtagként szeretnék beszélni.

Szakmai szempontból sok kiváló legújabb kori történész-művészettörténész foglalkozott a római iskolával és Gerevich Tiborral. 2006-ban, a Római Magyar Akadémia falán elhelyezett emléktábla felavatásakor Újvári Gábor és P. Szűcs Julianna méltatták Gerevich Tibort. Újvári Gábor a Molnár-C. Pál Műterem-múzeumban is tartott előadást. Az *Enigma* folyóirat 47. számában Szakács Béla Zsolt írta a Gerevich Tiborról szóló fejezetet.[2] Az *Enigma* 60. száma Gerevich Tiborról szól, amelynek bevezető cikkét Markója Csilla írta. És ez a felsorolás korántsem teljes.

Markója Csillától idéznék két mondatot: „Gerevich képzőművészeti és műemléki kérdésekben a két világháború közötti időszak szürke eminenciása volt, kultuszminiszterek tanácsadója, bizottságok és delegációk elnöke, diplomata és kultúrpolitikus, saját egyetemi tanszékkel és saját folyóirattal. A legnagyobb akciórádiusszal a valaha volt magyar művészettörténészek közül kétségkívül Gerevich Tibor rendelkezett."[3] (1. kép) Bemutatkozásképpen megfordítom ezt a szép képeslapot. (2. kép) A lapot Gerevich Tibor írta egy éves ösztöndíjjal Londonban tartózkodó unokaöccsének – keresztfiának – nevelt fiának, Gerevich Lászlónak, az apámnak, abból az alkalomból, hogy megkeresztelték annak elsőszülött fiát, ifj. Lászlót, vagyis engem. Most került elő ez a képeslap: 67 évet kellett várnom ahhoz, hogy megtudjam, hogy Gerevich Tibor a keresztapám. Kb. 10 éves koromig úgy tudtam, hogy nekem is, mint testvéreimnek, édesanyám nővére, Vattai Erzsébet a keresztanyám. Akkor valaki a családból elszólta magát, hogy az én keresztanyám

[1] Az alábbi írás egy vetített képes előadás szövege. Mindenek előtt köszönetet szeretnék mondani Csillag Péternek (Molnár-C. Pál Műterem-múzeum), hogy felkért erre az előadásra, mert így felgyorsult a nálam lévő Gerevich családi hagyaték rendezése. Molnár-C. Pál művészettörténész dédunokája, Csillag Eszter felfedezett az interneten olasz filmhíradókat, amelyekben Gerevich Tibor is szerepel:
http://www.archivioluce.com/archivio/jsp/schede/videoPlayer.jsp?tipologia=&id=&physDoc=4400&db=cinematograficoCINEGIORNALI&findIt=false&section=/
http://www.archivioluce.com/archivio/jsp/schede/videoPlayer.jsp?tipologia=&id=&physDoc=4353&db=cinematograficoCINEGIORNALI&findIt=false&section=/

[2] Szakács Béla Zsolt: Gerevich Tibor (1882–1954). *„Emberek, és nem frakkok". A magyar művészettörténet-írás nagy alakjai. Tudománytörténeti esszégyűjtemény.* I–III. Szerk. Bardoly István, Markója Csilla. *Enigma*, 13. 2006. I.: no 47. 179–204.

[3] Markója Csilla: Gerevich Tibor görbe tükrökben. *Enigma*, 16. 2009. no 60. 7.

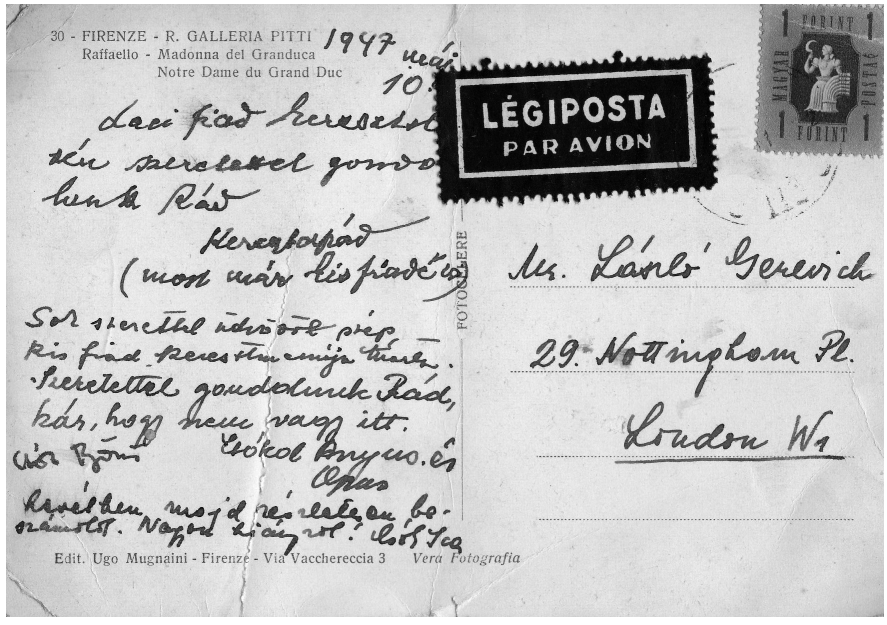

2. „Madonna del Granduca". Raffaello Firenzében a Galleria Pitti-ben őrzött művéről készült képeslap, melyet ifj. Gerevich László megkereszteléséről hírt adva írtak a család tagjai 1947. május 10-én, hátoldal. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

Rassay Márta.[4] Édesanyám magyarázatként elmesélte a következő történetet. A háború után valamelyik éjjel fél 12-kor csöngettek náluk. Egyetemi társa, Rassay Márta volt az ajtóban, aki elmondta, hogy aznap este édesapjánál (az ellenzéki politikus Rassay Károlynál[5]) vacsorázott az igazoló bizottság elnöke és vacsora közben mellékesen megjegyezte, hogy másnap Gerevich Tibort nem fogják igazolni. Ő tudja, hogy a Rassay családot baráti szálak fűzik Gerevich Tiborhoz, de sajnos már semmit nem lehet tenni. A Rassayak nem így gondolták, hát eljöttek és figyelmeztették apámékat. A fiatalabbak számára megjegyezném, hogy a háború után igazoló bizottságok[6] olyan ideiglenes hatóságok voltak, amelyek a közalkalmazottaknak, köztisztviselőknek, vagy az állami támogatást élvező intézmények

[4] Rassay Márta művészettörténész, 1946-ban doktorált a Pázmány Péter Tudományegyetemen Gerevich Tibornál. Később könyvtárosként és fordítóként dolgozott.

[5] Rassay Károly (1886–1958) ügyvéd, liberális politikus, 1921-ben megalapította a Független Kisgazda, Földműves és Polgári Pártot, majd Vázsonyi Vilmos halála után a Demokrata Párttal egyesülve a Független Nemzeti Demokrata Pártot, majd a pártban bekövetkező szakadás miatt létrehozta a Nemzeti Szabadelvű Pártot, amely 1935-ben a Polgári Szabadságpárt nevet vette fel. 1944-ben németek Mauthausenbe hurcolták. 1945 után visszavonult a politikai élettől.

[6] http://www.rev.hu/sulinet45/szerviz/kislex/kislexis.htm

munkavállalóinak háború alatti magatartását vizsgálták. Ha az ellenőrzés során kiderült, hogy a vizsgált személy tagja volt valamelyik nyilas vagy fasiszta jellegű pártnak, vagy ilyen jellegű nézeteket terjesztett, az (enyhébb vagy súlyosabb) büntetést vont maga után. Ez lehetett feddés, rövidebb-hosszabb eltiltás, kényszernyugdíjazás vagy akár elbocsátás is. Az eljárások 1945-ben kezdődtek (15/1945. és 1080/1945. sz. M. E. r.), és 1948-ig folytak (11200/1948. sz. Korm. r.). Édesapámék hamar összeírták, hogy kit kellene megkeresni és a segítségét kérni. Végül a kórházban fekvő Szekfű Gyulát[7] sikerült elérniük, aki azonnal fogadta édesapámékat, és meghallgatva őket, elkezdett telefonálni. Másnap Gerevich Tibort igazolták, és hálából Rassay Márta, és szeretett és megmentett professzora lettek a keresztszüleim.

Két közvetlen személyes élmény maradt meg bennem Tibor bácsiról. Vasárnap délelőtt a házunk előtt labdáztunk. 4–5 éves lehettem. Az ebédre érkező Tibor bácsi megkérdezett, tudom-e, hogy ő kicsoda. Tudtam, hogy hozzánk jön és családtag, de nem tudtam a nevét, mire ő mondta, hogy őt Gerevich Tibornak hívják. Én tiltakoztam, hogy az nem lehet, mert a Gerevichek mi vagyunk. Ő furcsálkodva-rosszallólag csóválta a fejét, de a család jót nevetett, amikor elmesélte párbeszédünket az ebédlőasztalnál.

A másik emlék: a beteg Tibor bácsi ágyánál Géza öccse, Ali bátyám, apám és én tartottunk konzultációt. Én, a 7 éves, jobbára csak unatkoztam és nem tudtam, hogy miért kell nekem hosszan ücsörögnöm egy öregember betegágyánál. Most már tudom, hogy a teendőkről folyt a megbeszélés. Tibor bácsi pár nappal később a Kútvölgyi kórházban szívinfarktusban elhunyt.

Halála után elküldtek, hogy hozzak el valamilyen igazolást Tibor bácsi lakásából, amit megkapok a házvezetőnőjétől. Emlékszem, az idősebb hölgy (talán ötven is volt) érkezésemkor az elszabadult papagájt próbálta éppen visszacsalogatni ketrecébe, az ottlétem alatt sikertelenül. Hozzám nagyon kedves volt és megkínált egy konzerv ananászbefőttel, ami nekem nagyon nem ízlett, de nem mertem megmondani, mert hát a hölgy olyan kedves volt, és annyira a kedvemben akart járni. Ez volt az első ananász, amit kóstoltam.

10–12 éves lehettem, amikor egyszer csörgött a telefon, felvettem, beleszólt egy női hang, bemutatkozott, hogy ő Zambra XY és apámat keresi.[8] Mire mondtam, hogy jó, majd apámnak meg fogom mondani, hogy kereste. Aztán apámtól hallottam vissza, hogy a Zambra család nagyon fel volt háborodva azon, hogy lehet, hogy egy Gerevich nem tudja, kik a Zambráék. Zambra Alajos az olasz tanszék professzora volt és állítólag illett volna tudnom Tibor bácsi testi-lelki jó cimborájáról. Később aztán megismerkedtem velük.

---

[7] Szekfű Gyula (1883–1955) történész, egyetemi tanár, Eötvös Collegista. Innen datálható jó barátsága Gerevich Tiborral. Szekfű akkor Magyarország moszkvai nagykövete volt és éppen gyógykezelésen Budapesten tartózkodott.

[8] Zambra Siena (1912–1970) nyelvész, irodalomtörténészről van szó. Édesapja Zambra Alajos (1886–1947), irodalomtörténész, a Pázmány Péter Tudományegyetem olasz nyelv nyilvános rendkívüli, 1925-től nyilvános rendes tanára, az Olasz Intézet igazgatója volt.

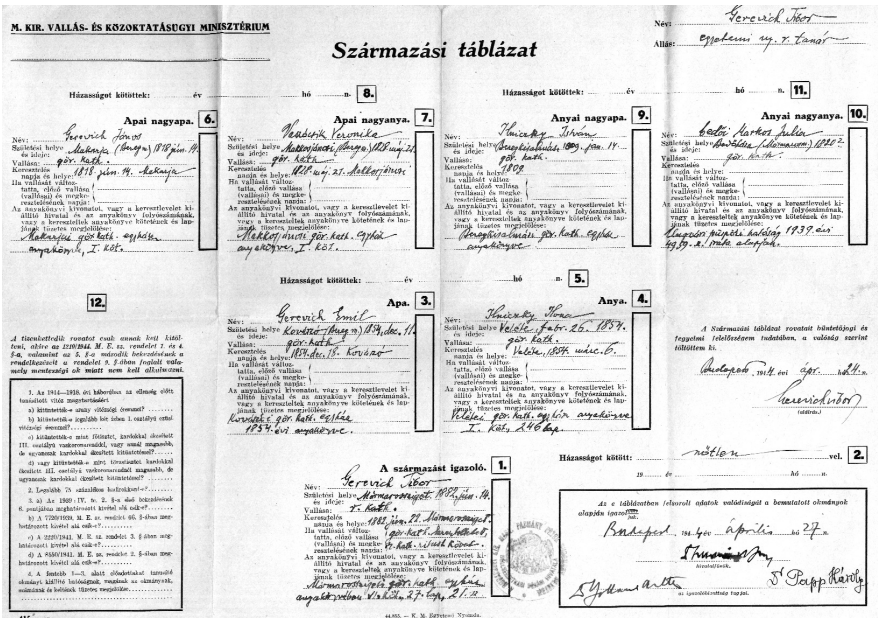
M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

Származási táblázat

Házasságot kötöttek: ..... év ..... hó ..... n. 8.

Apai nagyapa. 6.

Házasságot kötöttek: ..... év ..... hó ..... n. 11.

Anyai nagyapa. 9.

Anyai nagyanya. 10.

Házasságot kötöttek: ..... év ..... hó ..... n. 5.

Apa. 3.

Anya. 4.

A Származási táblázat rovatait büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában, a valóság szerint töltöttem ki.

A szárazmazást igazoló. 1.

Házasságot kötött: ..... vel. 2.

Az e táblázatban felsorolt adatok valóságát a bemutatott okmányok alapján igazolom.

Budapest, 1944. évi április hó 27. n.

3. 1944. április 24-én Gerevich Tibor által kitöltött származási űrlap. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

21–22 évesen moszkvai ösztöndíjasként én vezettem anyám kolléganőjét – Tibor bácsi tanítványát – Katonáné Czobor Ágnest[9] a Puskin Múzeumban és a Tretyakov Képtárban. Este beültünk egy vendéglőbe és Tibor bácsiról szóló történetekkel szórakoztatott. Az egyik történet nagyon megtetszett nekem: az egyetemen új padokat kaptak, lelkükre kötötték, hogy nagyon vigyázzanak rá és Gerevich Tibornak jelentsék, ha a padokkal valamilyen baj történne. Az egyik diák rárajzolt valamit egy padra és ezt jelenteni kellett Gerevichnek. Nagyon féltek. Aztán valaki vette a bátorságot és megmondta neki. Tibor bácsi ránézett az illetőre és megkérdezte: „És legalább jó az a rajz?”

Apám is mesélt történeteket Tibor bácsiról. Egyszer megkérdezték Gerevich Tibortól, hogyan tud dolgozni a zajos kávéházakban. Elmagyarázta, hogy az extra koncentráció, amivel legyőzi a háttérzajt, szükséges ahhoz, hogy mestermű szülessen.

Sok ösztöndíjasnak segítette a munkáját. Egyszer Ortutay Gyulának[10] adott volna ösztöndíjat, amit az avval utasított vissza, hogy kollégáival néprajzi gyűjtésre utaznak. Tibor bácsinak ez természetesen rosszul esett. Kissé sértődötten megjegyezte: „Ja, ha téged a ‘gatyológia’ jobban érdekel, mint az olasz művészet, akkor menj csak gyűjteni.”

9 Katonáné Czobor Ágnes (1914–1987) művészettörténész, Gerevich Tibor tanítványa, aki 1938-ban doktorált olasz nyelv és irodalomból. 1949-től a Szépművészeti Múzeumban dolgozott.

10 Ortutay Gyula (1910–1978) néprajzkutató, 1934-ben doktorált a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen. 1935-ben a Magyar Nemzeti Múzeum gyakornoka, majd a Magyar Rádió munkatársa lett.

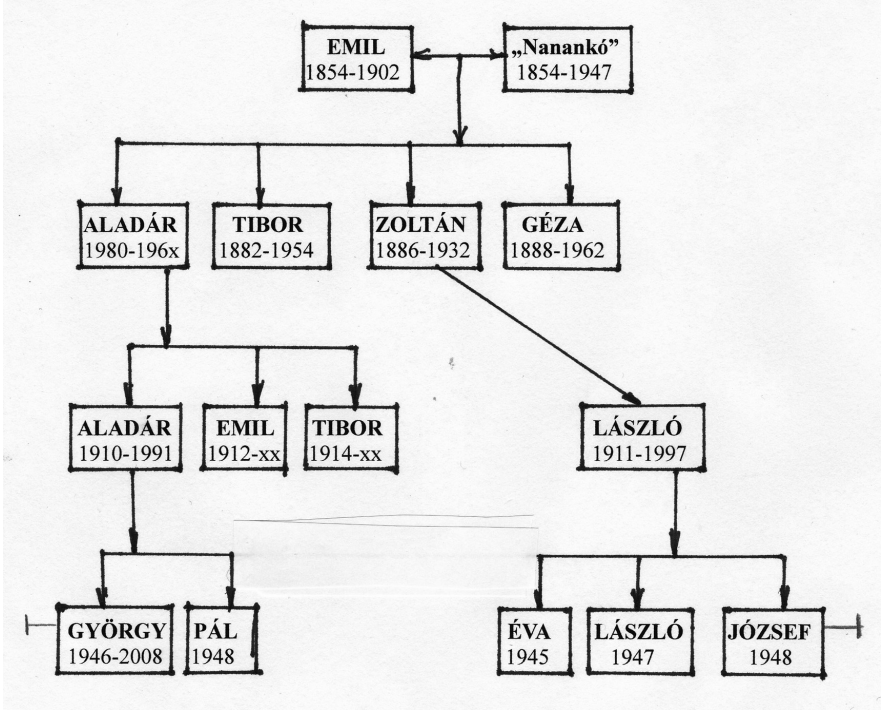

4. Gerevich Tibor 4 generációs családfája,
készítette ifjabb Gerevich László.
Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

Még a háború előtt felkínáltak neki egy professzori állást a római egyetemen. A háború után nagyon sajnálta, hogy akkor nem fogadta el. Nem is elsősorban azért, mert kétszer annyi lett volna a fizetése, hanem sokkal szabadabban, határok közé nem szorítva mozoghatott volna imádott Olaszországában a háború után.

Ezek voltak a személyes mozaikképek, anekdoták, amelyeket Tibor bácsiról őrizgetek. De most ismerkedjünk meg a családi hátterével.

A származási táblázatról sokan tudják, hogy micsoda, de a fiatalabbak kedvéért elmondom, hogy a világháború alatt mindenkinek igazolnia kellett a származását.

Apám mindig azt mesélte, hogy a Gerevich család Nagyszőlősről származik, de amikor megtaláltam Tibor bácsi származási táblázatát, (3. kép) megtudtam, hogy a dédszüleim és ükszüleim mind más-más kárpátaljai, Munkács és a mai román határ közötti helységben születtek. Ennek az a magyarázata, hogy hagyományosan egy helység görögkatolikus papjának fia elvette egy másik helység görögkatolikus papjának lányát, és lett görögkatolikus pap egy harmadik helységben. Görögkatolikus papok felszentelés előtt házasodhattak és sokuk élt is ezzel a lehetőséggel. Dédapám

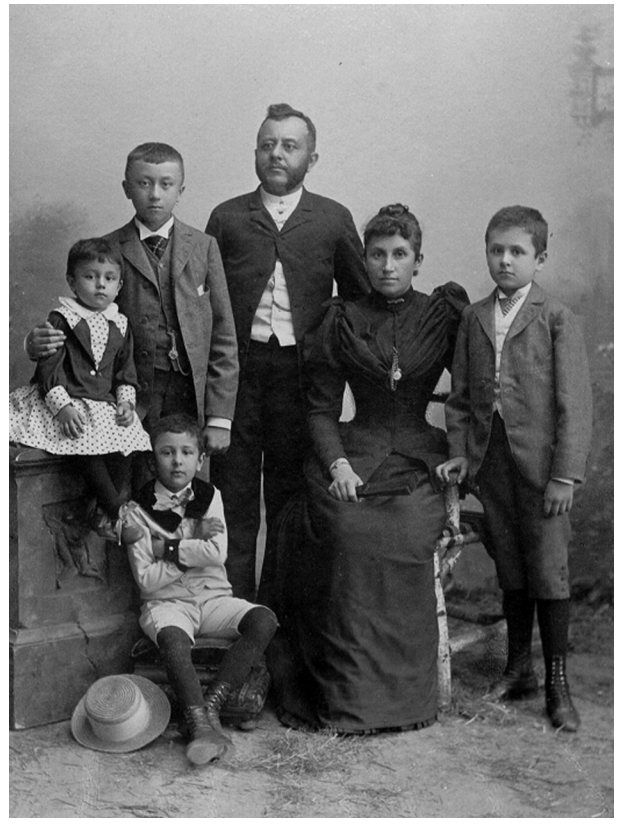

5. Gerevich Emil családja az 1890-es évek elején. Emil jobbján áll Aladár, az ülő Ilona (Nanankó) baloldalán Tibor. Lenn, zsámolyon, karba tett kézzel Zoltán ül, felette még szoknyában a kicsi Géza. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

szülei hamar meghaltak, és őt pap nagybátyja támogatta, amit házi tanítással szerzett jövedelemmel egészített ki. Aztán végül egyik tanítványát, Ilniczky Ilonát elvette feleségül, akit a család Nanankónak hívott és négy fiuk született: Aladár (1880), Tibor (1882), Zoltán (1886) és Géza (1888). (4. kép)

Gerevich Emil családja a 1890-es évek elején. (5. kép) Emil jobbján áll Aladár, az ülő Ilona (Nanankó) baloldalán Tibor. Lenn, zsámolyon, karba tett kézzel Zoltán ül, felette még szoknyában a kicsi Géza. Gerevich Emil tankerületi igazgató volt Kassán. A négy fiú a gimnáziumi éveit Kassán töltötte, francia nevelőnőjük is volt és ezért négy nyelven beszéltek: magyarul, németül, franciául és szlovákul. Édesapjuk korán, 1902-ben meghalt. Tibor akkor 20 éves és az Eötvös Collegium hallgatója. Magyar és francia nyelvet és irodalmat, illetve művészettörténetet tanult. Akkoriban nagyon nagy évfolyamok jöttek össze az Eötvös Collegiumban. Szobatársa volt többek között Kodály Zoltán, Szabó Dezső is. Egyetemi jegyzeteiben sok rajzot fedezhetünk fel. Az alábbi oldalon például a magyar mondattan jegyzetében feltehetőleg

az előadó Simonyi Zsigmondot[11] rajzolta le. (6. kép) Németországban is járt egyetemre és volt ösztöndíjjal Olaszországban. Bolognában ellopták fél évi ösztöndíját. A továbbiakban a pénzét mindig az inge alatt egy vászonzacskóban tartotta. Ezt a gyakorlatot apám és jómagam is átvettük.

Milánóban kávéházi társaságukban az akkor fiatal újságíró Mussolini is megfordult, személyesen ismerték egymást. Sőt, állítólag baráti kapcsolatuknak köszönhető, hogy később a Római Magyar Akadémia megkaphatta az azóta is birtokolt, páratlan szépségű Falconieri palotát.[12] Bátyja, Aladár katonai pályára lépett, Zoltán a Statisztikai Hivatalban kezdte, majd a külügyminisztériumba került, Géza épületgépész lett.

Gerevich Tibor 1908-ban a Nemzeti Múzeum alkalmazásába, 1912-ben a Szépművészeti Múzeumba került. 1913–18 között foglalkozott a krakkói képtár katalogizálásával is. 1917-ben kinevezték az Esztergomi Keresztény Múzeum igazgatójának. 1919-ben Nagyváradról Budapestre menekítette az Ipolyi Arnold gyűjteményt, amely ma az esztergomi múzeumban látható. 1922-ben az MTA levelező tagja lett. 1924-től egyetemi nyilvános és rendes tanárrá nevezték ki. 1923–26 között Gerevich Tibor Egry Aurél ügyvéddel sikeresen megvédte a gyűjtemények ügyét a világháborút követő műkincsrendezési tárgyalásokon.[13] Apám erről azt mesélte, hogy a bizottság olasz elnökével[14] nagyon hamar közös hangot talált, ami természetesen segítette az ügy rendezését. 1923-ban kinevezik a Római Magyar Akadémia igazgatójának, amelynek létrehozásában nagy szerepe volt. Ezt pozíciót 1930-ig látta el. Tibor mindhárom testvére megnősült. Zoltán Ladányi Ibolyát vette el feleségül és hamarosan megszületett a fiúk, László. (7. kép) Egy fényképen Tibor a földön ül, jellegzetes híres kalapjában. Mögötte ül öccse, Zoltán, a nagyapám, háta mögött a második sorban felesége, a nagyanyám és mindketten fogják a köztük álló kis Lászlót, apámat. Az első sorban jobb oldalt Nanankó.

Aladár egy tánckar fiatal táncosát vette el, családjának ellenkezése dacára. Ez a tiszti karrierjének végét jelentette, mert a felesége családja nem tudta a kauciót letenni. Három fiuk született: Aladár, Emil, Tibor, akik válásuk után Miskolcra, vívómesterként dolgozó apjukhoz kerültek. Így mind a három fiú a vívóteremben nőtt fel. A legidősebb fiúról, Aliról hamar kiderült, hogy rendkívüli tehetség, és nem tud Miskolcon tovább fejlődni. Apja megkérte a Tiborral együtt élő édesanyját, Nanankót, hogy Alit vegye magához, hogy a pesti vívókkal együtt a kiváló olasz edzővel, Santellivel[15] dolgozhasson.

---

11 Simonyi Zsigmond (1853–1919) nyelvész, a budapesti Tudományegyetem tanára.

12 A Falconieri-palota Rómában a via Giulia elején áll, Francesco Borromini alkotása, 1927 óta a magyar állam tulajdona, a Római Magyar Történeti Intézet és a Római Magyar Akadémia székhelye.

13 Bardoly István: „Teljes győzelem, az egész gyűjtemény a miénk". Gerevich Tibor és az esztergomi Keresztény Múzeum. *Enigma*, 16. 2009. no 60. 59–71.

14 Arduino Colasanti (1877–1935) művészettörténész, a római egyetem tanára, abban az időben az állami gyűjtemények főfelügyelője, a szépművészeti ügyek államtitkára. 1935-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem díszdoktora lett.

15 Italo Santelli (1866–1945) olasz vívó, akit a Magyar Atlétikai Club hívott Budapestre vívómesterének.

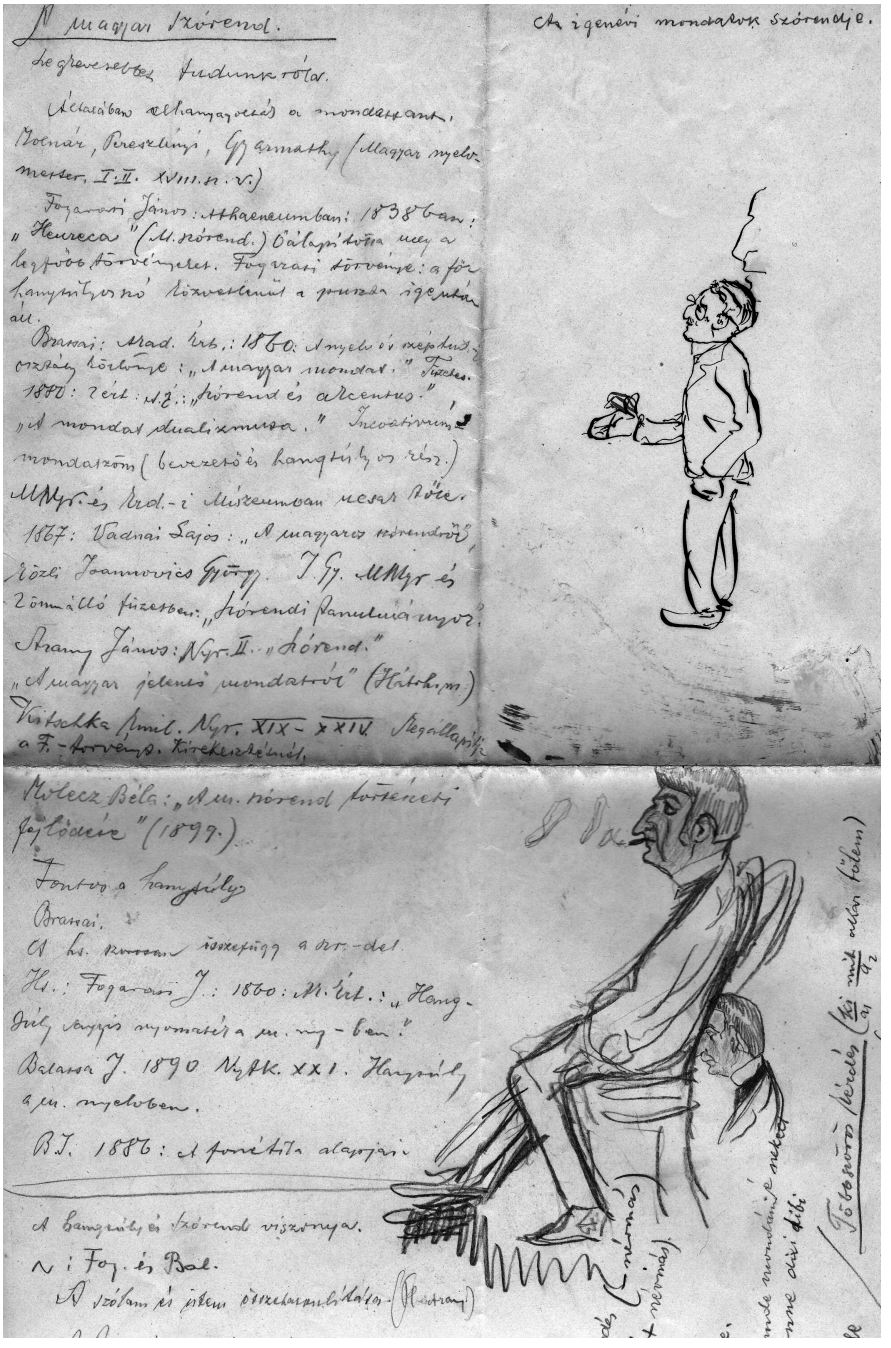

6. Egy lap Gerevich Tibor egyetemi jegyzeteiből. Feltehetően az előadót, Simonyi Zsigmondot rajzolta le. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

7. Gerevich Tibor a földön ül, mögötte ül öccse, Zoltán, háta mögött a második sorban felesége, közrefogják a kis Lászlót. Az első sorban jobb oldalt Nanankó. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

8. Nanankót körbeveszik fiai balról jobbra: Tibor, Zoltán, Géza és Aladár. Gerevich László hagyatéka, © Gerevich László örökösei

9. Gerevich Zoltán temetésén 1932-ben a család tagjai: a magas Tibor előtt megy Gerevich László és Tibor mögött Ali. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

Zoltán házassága is hamar megromlott, váláskor a fiukat neki ítélték. Másodszor is megházasodott, de apám nem jött ki a mostohaanyjával, és végül a család úgy döntött, hogy Lászlót a nagyanyja neveli tovább. Így bár Tibor bácsi nem nősült meg, mégis fiaként nevelhette két unokaöccsét. Ali hatására lett a vívósport rajongója, megnézve unokaöccsét számtalan versenyen. Utazásai során a határőrök gyakran megkérdezték, hogy ismeri-e Gerevich Aladárt. Végül bosszút forralt, azt tervezte, hogy lefizeti a határőröket, kérdezzék meg Gerevich Aladárt, hogy ismeri-e Gerevich Tibort.

A legkisebb öccse, Géza házassága gyerektelen maradt.

Van egy fénykép, itt még együtt a négy fiú. Nanankót körbeveszik balról jobbra: Tibor, Zoltán, Géza és Aladár. Négyük közül Zoltán, a nagyapám távozott el először 1932-ben. A díszes temetésen látjuk a család tagjait. A középtájon kimagasló Tibor előtt megy édesapám és Tibor mögött Ali. (8–9. kép)

1934-ben Gerevich Tibort kinevezték a Műemlékek Országos Bizottsága (MOB) élére. Amikor 1936-ban megalakult a Berlin–Róma tengely, Tibor bácsi csalódásában minden Mussolinival kapcsolatos dokumentumot (leveleket és kitüntetéseket) megsemmisített. Németellenes volt és gyűlölt minden erőszakot és szélsőséget.

Ennek jó példája a következő történet: egyetemi órája közben fasiszta fiatalok zaklatni akarták a tanítványait, ő kiutasította őket a teremből, mire megdobálták tojással. Lesöpörte a vállát és zavartalanul folytatta az előadását.

A frontot Ausztriában, Ybbsben vészelte át.

Édesanyja, Nanankó 1947-ben halt meg, pár héttel a születésem után.

Tibor bácsi élete utolsó éveit az Attila út 41.-ben töltötte, az unokaöccse, Ali melletti házban.

Ösztöndíjasaival tartotta a kapcsolatot. Amíg lehetősége volt, segítette és támogatta őket. Erről sokat megtudhatunk történészek és művészettörténészek Gerevich Tiborral foglalkozó munkáiból. Én az érdekesség kedvéért, illusztrációként, megmutatok egy Aba-Novák levelet, amelyet egyik rajzának a *Corvina*ban[16] történő megjelenésével kapcsolatban írt Tibor bácsinak. (10. kép)

Jellegzetes alakját, gesztusait sokszor ábrázolták karikatúrákon. A családi hagyatékban találtunk ilyen művekről fényképeket. (11. kép) Két kép a művészek farsangi báljának ideiglenes díszletét ábrázolja. Az első közepén látjuk Gerevich Tibort, körülvéve különböző művészcsoportokkal, soraikban valószínűleg valóságos személyek portréit is megtaláljuk. (12. kép) A másodikon Gerevich Tibor az Aba-Novákot is tőgyével tápláló tehénen terpeszkedik. Jobboldalt az előtérben Hóman Bálint kultuszminiszter Buddha-szobor alakjában hirdeti derűsen az igét. (Ld. 44. oldal) A harmadik képen Gerevich Tibor kártyaszenvedélyéjének hódol partnerei társaságában. (13. kép) A negyvenes években három emlékkönyvet kapott a kollégáitól és tanítványaitól. 1941 Mikulására ismét karikatúrákkal lepték meg, az első lapon magának a megajándékozottnak a portréjával. (I. tábla) A készítők csak arcukat adták aláírás helyett. (II. tábla) Néhány oldal, amin Tibor bácsi is szerepel. (14–15. kép)

[16] Ld. jelen számunkban.

I. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Gerevich Tibor." Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

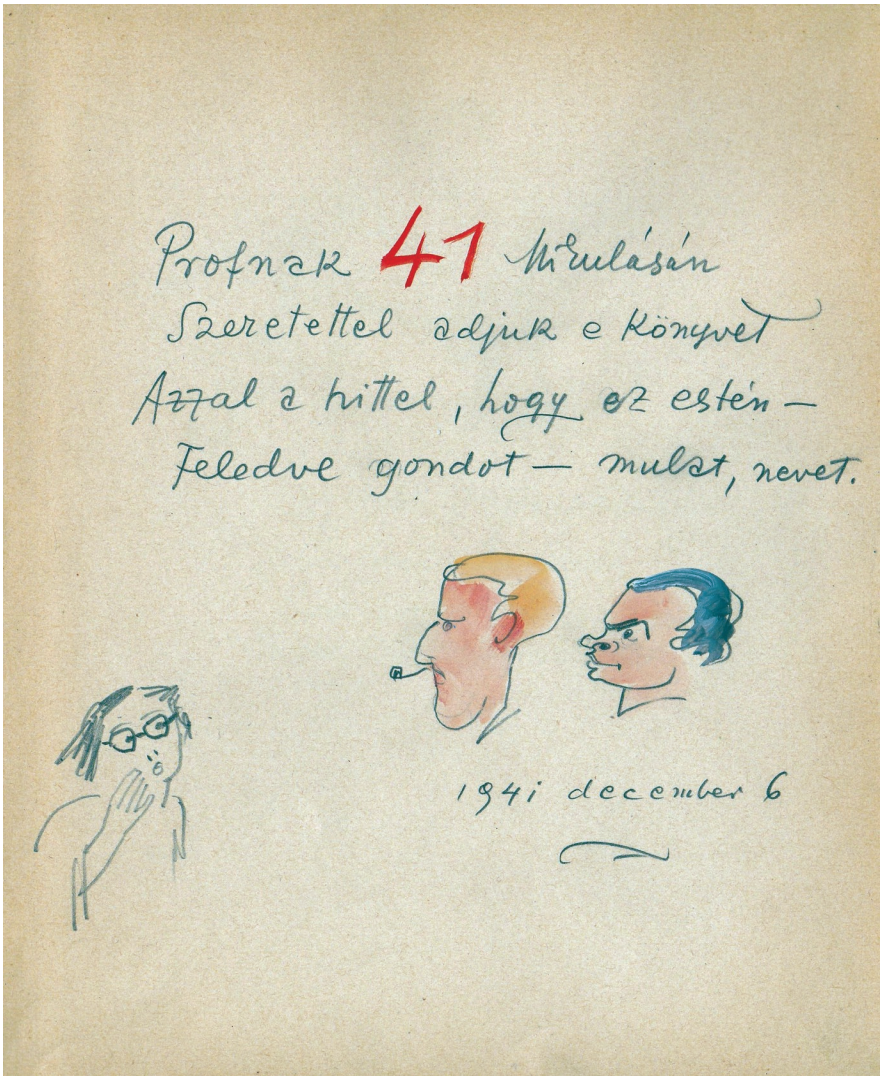

II. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „A könyvecske szerzői". Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

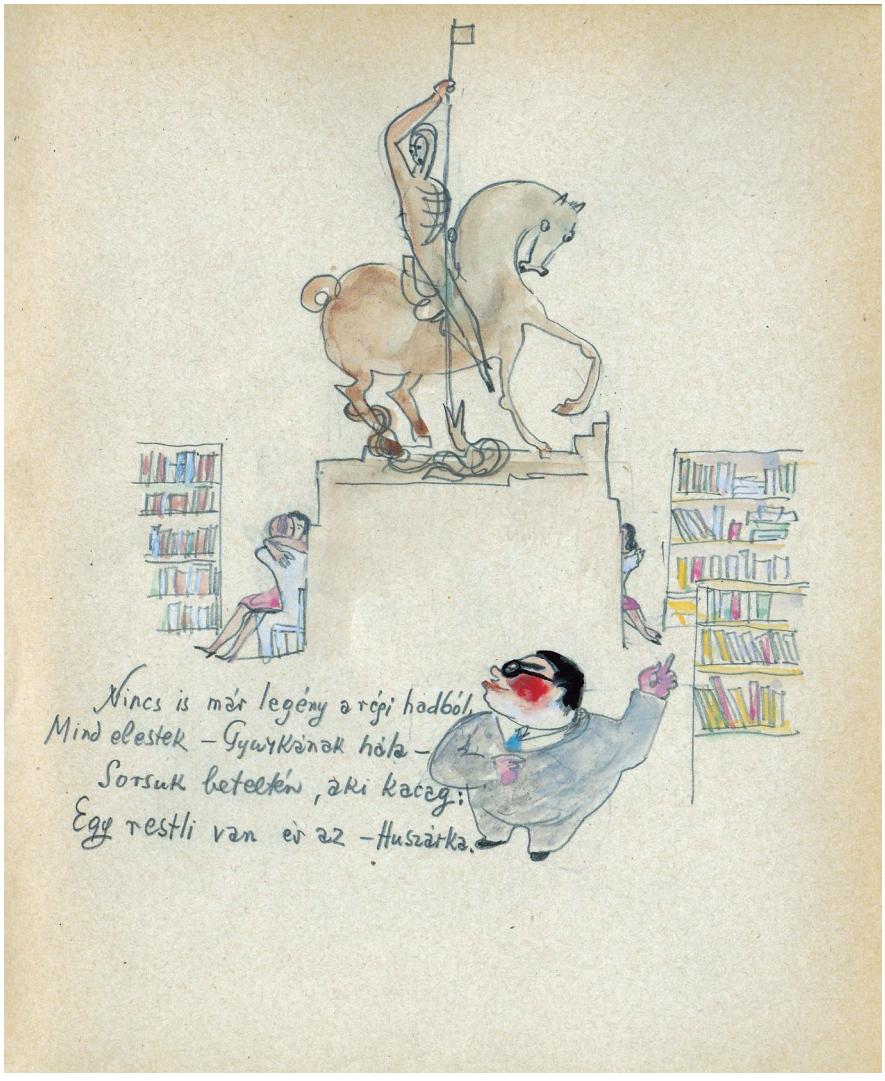

III. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Huszár Lajos." Papír, ceruza, akvarell.
Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

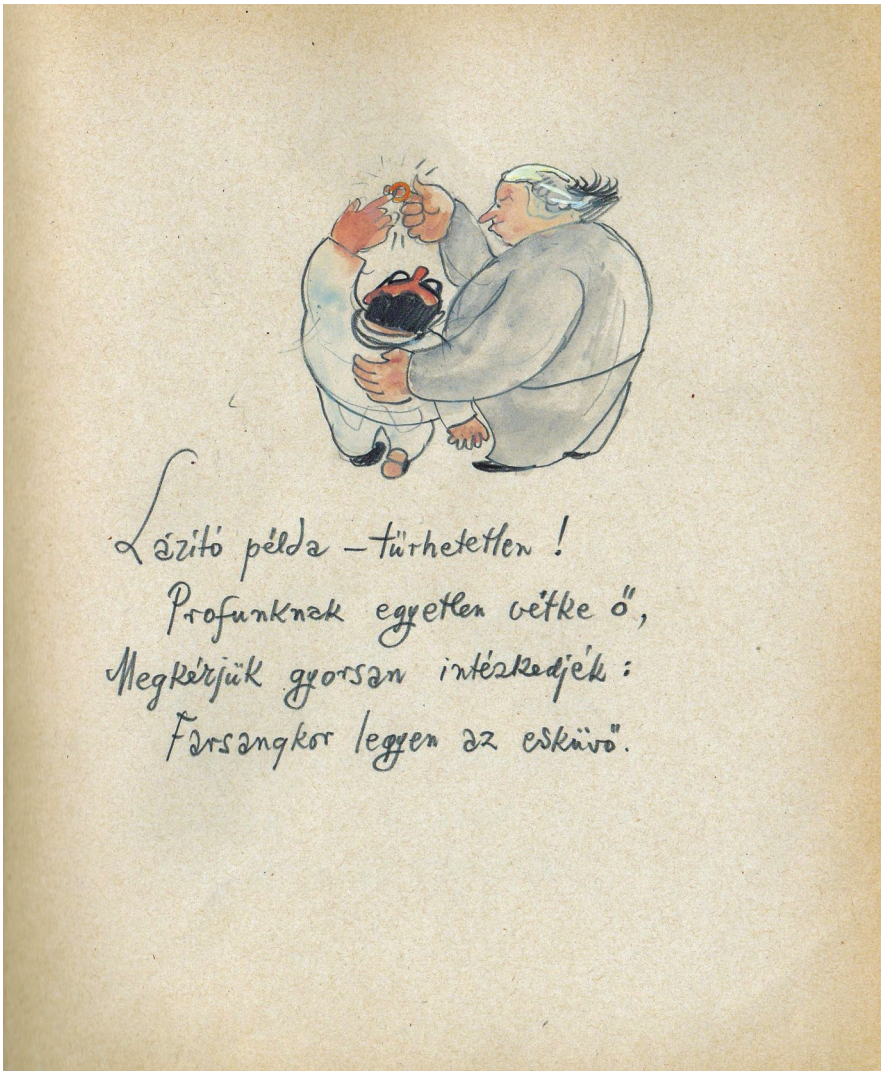

IV. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Huszár Lajos, Gerevich Tibor." Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

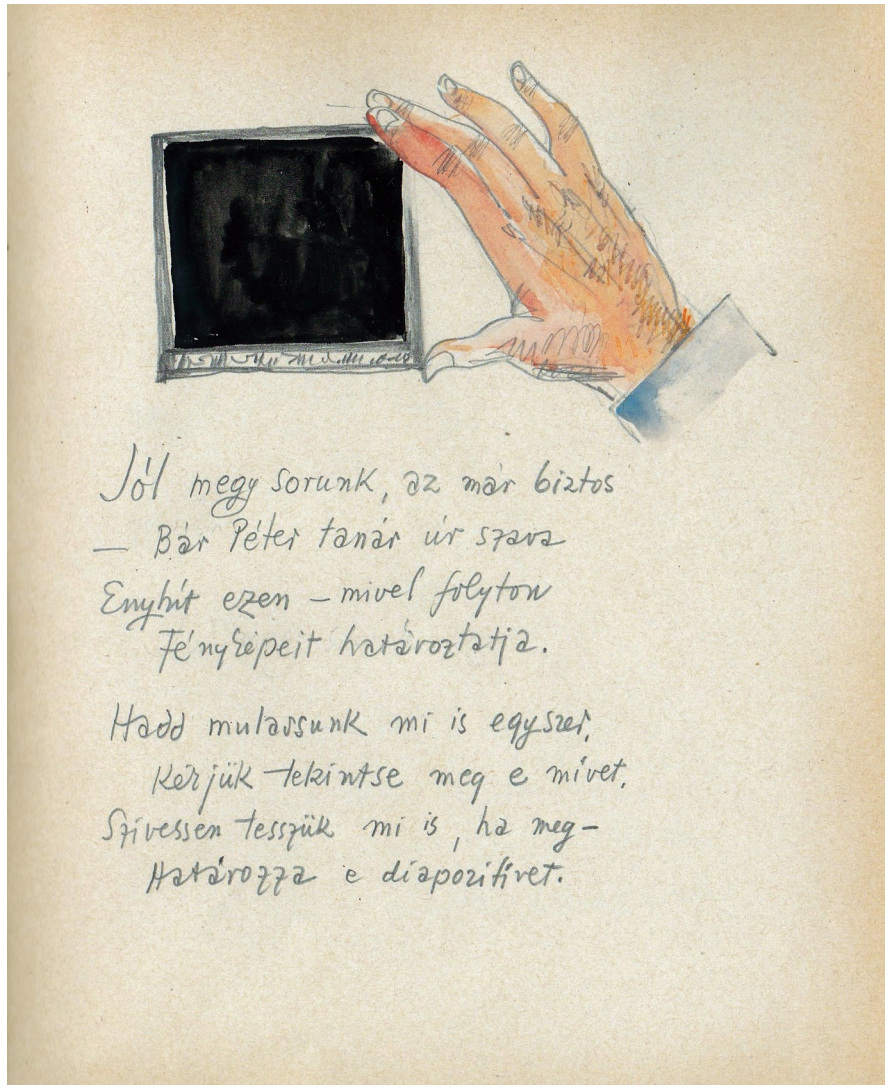

V. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Péter András." Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

VI. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Gerevich László." Papír, ceruza, akvarell.
Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

VII. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Gerevich Girl-Boy Gyűjteményegyetem." (Gerevich női tanítványait nevezték tréfásan Gerevich-görlöknek.) Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

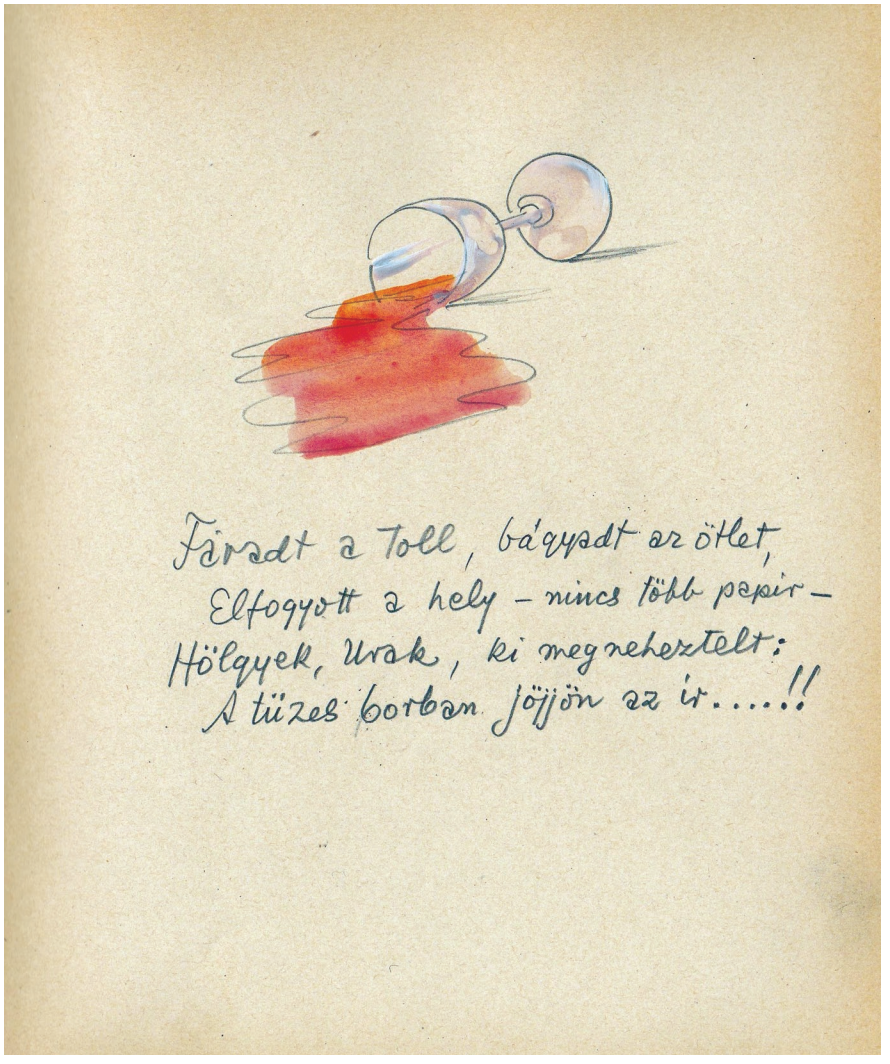

VIII. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. A 36 oldalas könyvecske záró oldala. Papír, ceruza, akvarell.
Gerevich László hagyatékából © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

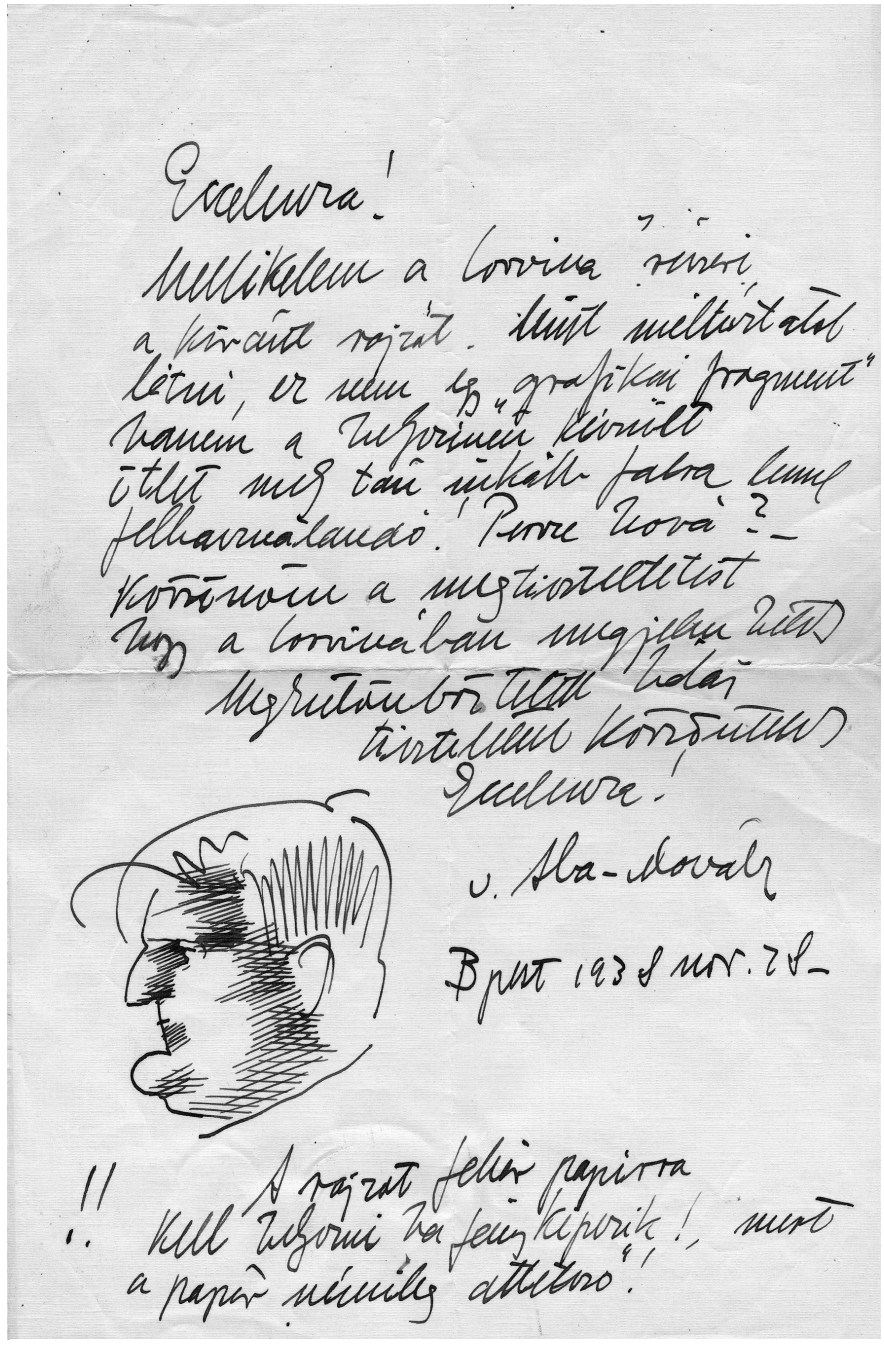

Excelencia!

Mellékelem a Corvina ízlési a kívánt rajzát. Inkább méltóztatok látni, ez nem egy „grafikai fragment" hanem a Szőrinen kívüli ötlet meg tán nincsen fabra lenne felhasználandó. Persze Nova? – Köszönöm a megtiszteltetést hogy a Corvinában megjelenhetek. Megrendelőm tudta hogy tisztelem Excelencia!

v. Aba-Novák

Bpest 1938 nov. 28.

!! A rajzot fehér papírra kell szőrmi ha fenyképezik!, mert a papír némileg áttetsző!

10. Aba-Novák Vilmos Gerevich Tibornak írt levele.
Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

11. Lányi Dezső (?): A farsangi Fészek-művészbál enteriőrjéből Gerevich Tibor papírmasé büsztje, 1936. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei

Az apám is a bandába tartozott. (VI. tábla) 1942-ben, hatvanadik születésnapjára a tanítványai tanulmányaiból a Franklin-Társulat adott ki egy emlékkönyvet, ajánlással.[17] (16. kép) A műemlékvédelemmel kapcsolatban két emlékkönyvet is kapott: a hatvanadik születésnapjára a Műemlékek Országos Bizottsága tisztviselői is készí-

[17] *Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének hatvanadik fordulójára.* Írták tanítványai. Budapest, Franklin-Társulat, 1942.

12. Jeges Ernő: Művészfelvonulás. A farsangi Fészek-művészbál enteriőrjéből, 1936. Középen Gerevich Tibor kézenfogva a „művészettörténészek hadát" vezeti. Fotográfia. Gerevich László hagyatéka, © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

tettek egy emlékkönyvet (17. kép), 1949-ben pedig az elnöksége tizenötödik évfordulójára ismét a Műemlékek Országos Bizottsága munkatársai lepték meg. (18. kép) De nem csak karikatúrák készültek róla. (19. kép)

2006-ban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma úgy döntött, hogy Gerevich Tibor emléktábláját elhelyezi a Római Magyar Akadémia kollégiuma falán, amelynek létrehozásánál bábáskodott, és első, alapító igazgatója volt. Családunk ezt kiegészítette egy Csíkszentmihályi Róbert által készített portré-plakettel. (20. kép) Engem ért az a megtiszteltetés, hogy ezt az emléktáblát dr. Csorba László, a Római Magyar Akadémia akkori igazgatója jelenlétében felavathattam.

13. Jeges Ernő (?): Gerevich Tibor kártyázik.
Gerevich László hagyatéka
© Gerevich László örökösei

14. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941. „Gerevich Tibor, Hubay Ilona, azaz Lonti." Papír, ceruza, akvarell. Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018

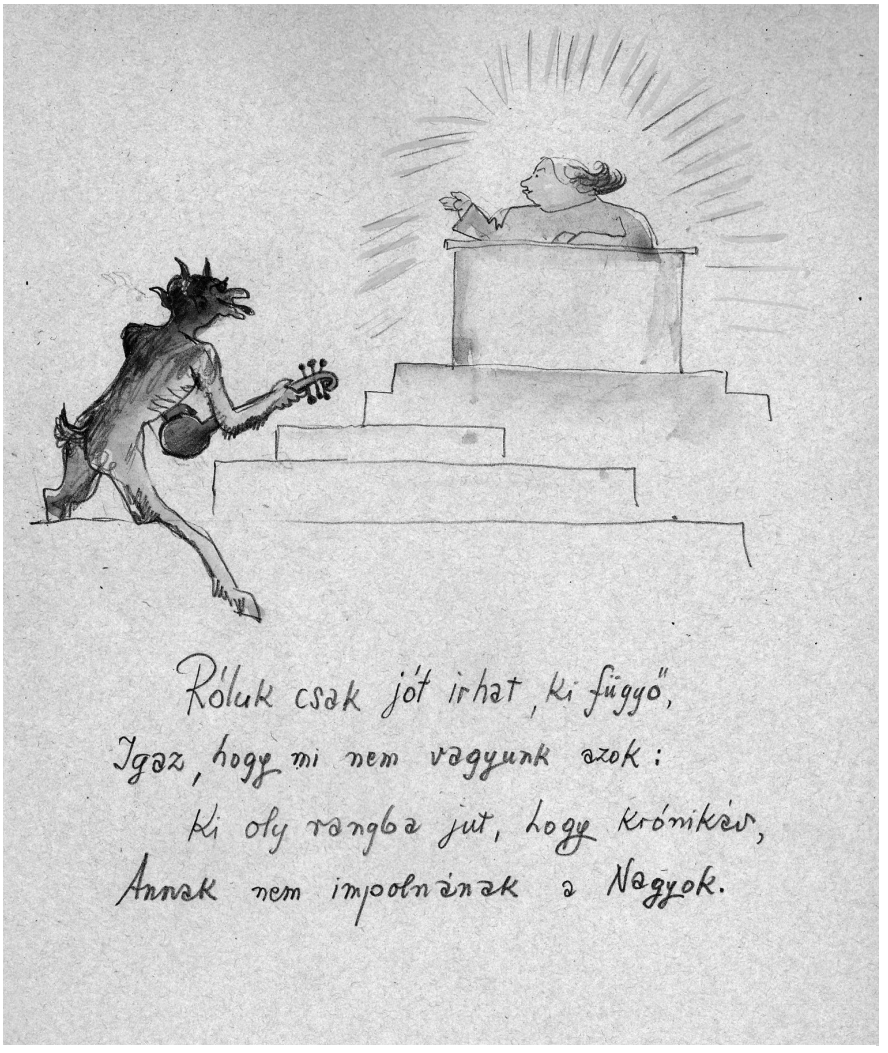

15. Jeges Ernő: A tanszéki Mikulás-ünnep alkalmából Gerevich Tibornak készített karikatúra-albumból, 1941.
„Gerevich Tibor." Papír, ceruza, akvarell.
Gerevich László hagyatéka © Gerevich László örökösei
© HUNGART, 2018

TARTALOM

KÁDÁR ZOLTÁN: Pannonia keresztény emlékeinek kapcsolatai az ókor és a középkor triumfális művészetéhez 1
LÁSZLÓ GYULA: Adatok az avarság néprajzához IV. 16
DERCSÉNYI DEZSŐ: A székesfehérvári bazilika kőfaragványai 25
GEREVICH LÁSZLÓ: A garamszentbenedeki Úrkoporsó 43
CSÁNKY MIKLÓS: Régi magyar szobrászrajzok 60
BERKOVITS ILONA: A Kassai-Graduale és a XVI. századi kassai festészet 64
KALMÁR JÁNOS: Dobzse László pápai díszkardja 87
PÁSZTORYNÉ ALCSUTI KATALIN: Michele Ungaro 104
VOIT PÁL: Adatok a magyar festő asztalosok munkásságának bibliográfiájához 111
CSERNYÁNSZKY MÁRIA: Magyar úrihímzésű miseruháink 139
MOLNÁR ERNŐ: A pápai pálos templom 152
CSABAI ISTVÁN: Három marosszéki rokokó templom 160
BÍRÓ JÓZSEF: A zsibói kastély 171
HUSZÁR LAJOS: Fusz János viaszképmása 191
PÁLINKÁS LÁSZLÓ: Pietro Nobile tervei az esztergomi székesegyházhoz az Albertinában 196
MIHALIK SÁNDOR: A regéczi porcellán 200
KOPP JENŐ: Markó Károly ismeretlen levelei 210
B. BAKAY MARGIT: Györgyi Alajos ismeretlen festményei 226
RADOCSAY DÉNES: Adatok Kelety Gusztáv művészetéhez 229
GENTHON ISTVÁN: Az olaszországi magyar emlékek leltárához 241
PÉTER ANDRÁS: A «Très riches heures» tájképei 248
BALÁS-PIRI LÁSZLÓ: Leonardo da Vinci festménye a Szépművészeti Múzeumban 260
HEINCZ KATALIN: Sebastiano Ricci ismeretlen festménye 275
Gerevich Tibor irodalmi munkássága 279
A budapesti kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Keresztény Régészeti Intézetének dolgozatai 293
Képek jegyzéke 296

16. Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének 60. fordulójára. Írták: tanítványai. A következő ajánlással: „Szeretett mesterüknek Gerevich Tibornak tiszteletük és ragaszkodásuk jeléül ajánlják hálás tanítványai." Franklin-Társulat, 1942. Tartalomjegyzék.

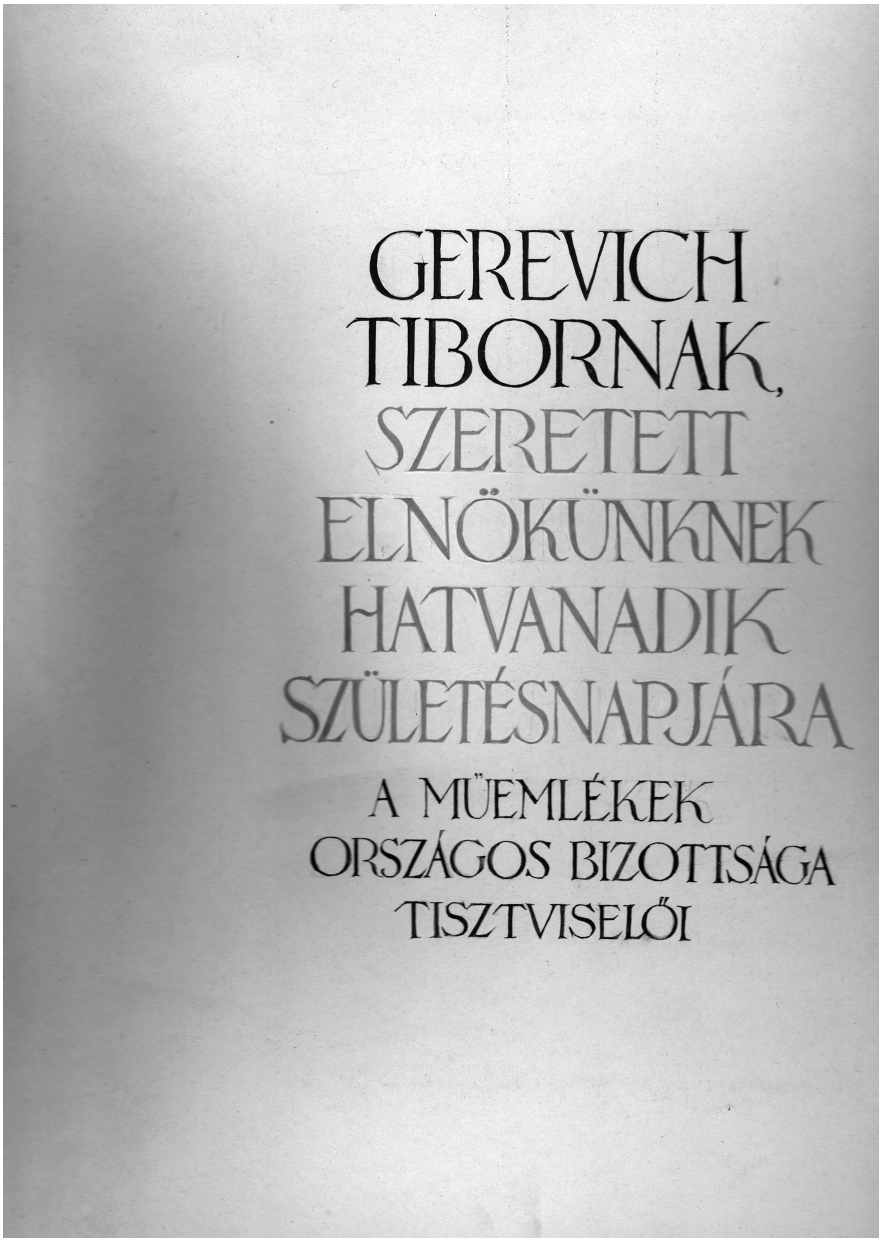

17. Gerevich Tibornak, szeretett elnökünknek hatvanadik születésnapjára. A Műemlékek Országos Bizottsága tisztviselői, 1942. Címoldal.

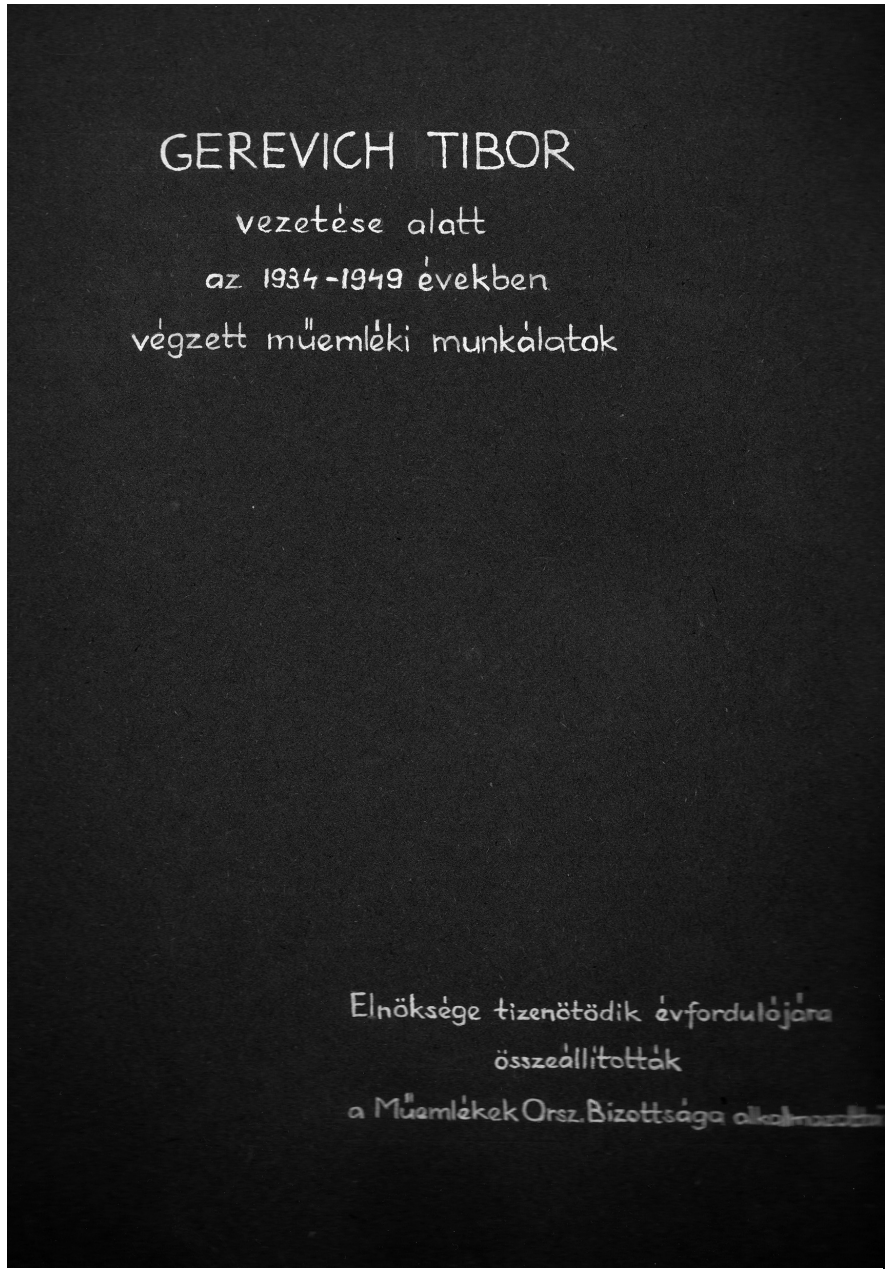

18. Gerevich Tibor vezetése alatt az 1934–1949 években végzett műemléki munkálatok. Elnöksége 15. éve alkalmából összeállították a MOB alkalmazottai. Az album címoldala, 1949. Gerevich László hagyatékából
© Gerevich László örökösei

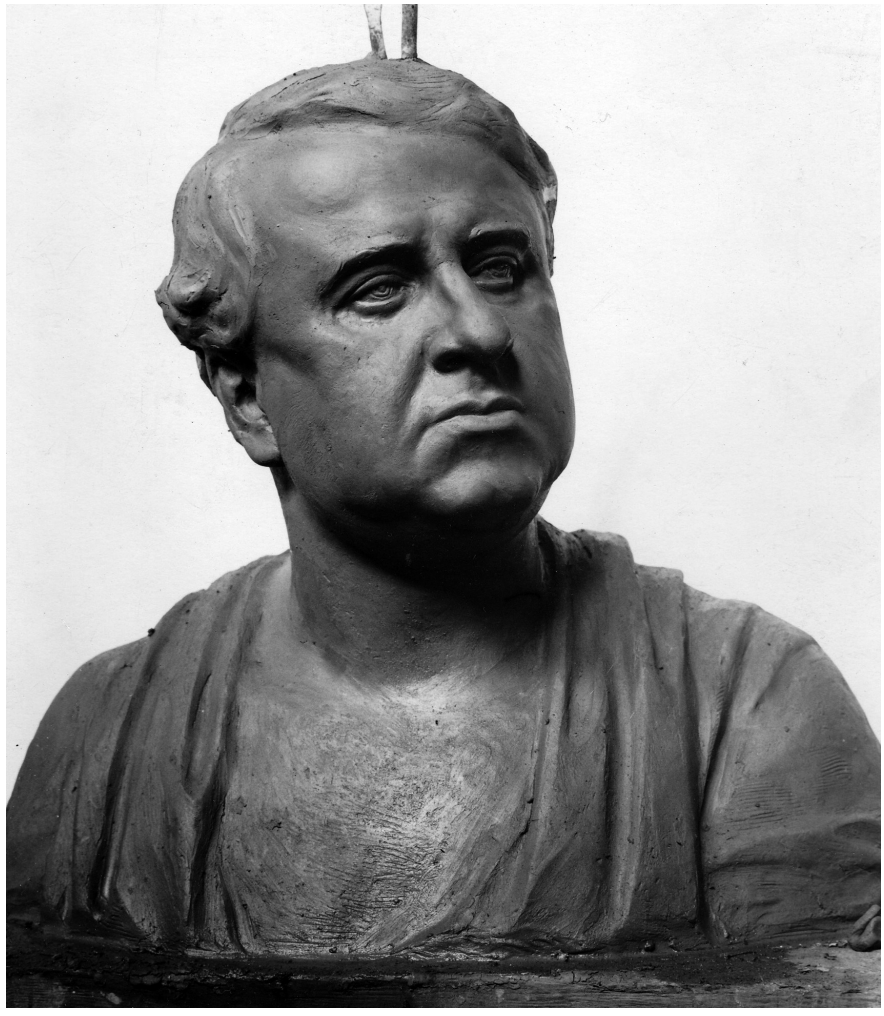

19. Gerevich Tibor mellszobra. Fotográfia.
Gerevich László hagyatékából
© Gerevich László örökösei

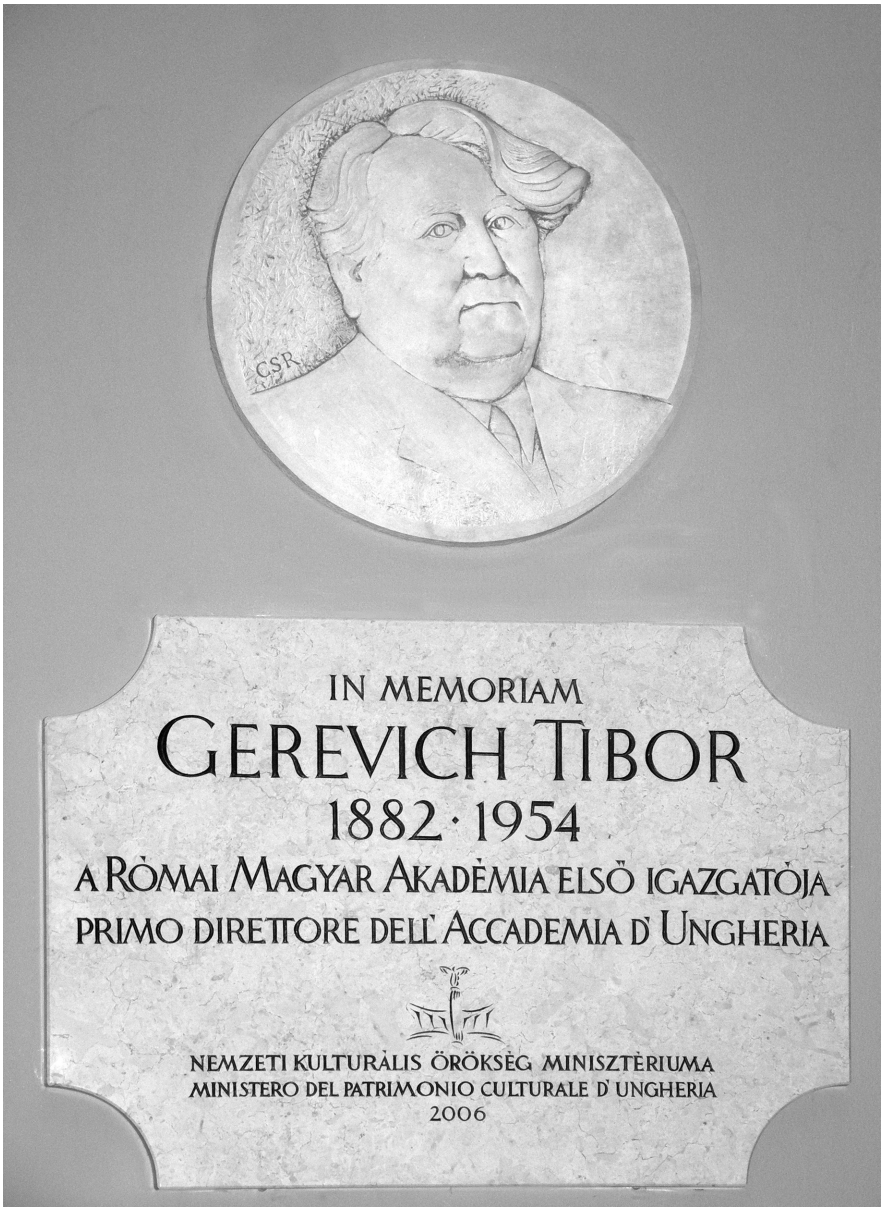

20. Gerevich Tibor emléktáblája a Római Magyar Akadémián, Csíkszentmihályi Róbert plakettjével, 2006. Gerevich László hagyatékából
© Gerevich László örökösei © HUNGART, 2018